

Zaměřeno na Království

Roč. 24 č. 6

Anthony Buzzard, editor

Březen, 2022

Online teologická konference

1-3. duben, 2022

theologicalconference.org

Biblické zastoupení: "Největší význam pro novozákonní christologii"

Carlos Xavier

Citát v nadpisu je od jednoho z nejlepších biblistů 20. století, G. B. Cairda. Zde je celé jeho vyjádření:

Ideální davidovský král je tak zcela ztotožněn s Božími záměry, že může být důstojně titulován jako Bůh sám. [Např. Ž. 45:6]. **Tato praxe jednání se zástupcem, jako by byl zmocnitelem, je pro novozákonní christologii velmi důležitá.**¹

The Encyclopedia of the Jewish Religion definuje biblický princip zastoupení (hebr. *šaliach*):

Hlavní smysl židovského zákona o zastoupení je vyjádřen v dikci, že *zástupce člověka je považován za člověka samotného* (Ned. 72B; Kidd, 41b). Proto se na jakýkoli čin spáchaný řádně jmenovaným zástupcem pohlíží, jako by jej spáchal zmocnitel.

V Bibli najdeme mnoho příkladů tohoto zákona zastupování.

Lidští zástupci jiných lidí.

Gn 43-44: Josefovi bratři se k Josefovu správci chovají, jako by to byl sám Josef.

Lukáš 7:6-10: Ježíš oslovuje setníkovy přátele, jako by to byl sám setník:

Setník poslal přátele, aby [Ježíšovi] řekli: 'Nezasloužím si, abys vstoupil pod mou střechu.' Když to Ježíš uslyšel, užasl nad **ním**. **Poslaní muži se pak vrátili** do domu a našli služebníka zdravého.

Jan 3:22 říká, že Ježíš křtil lidi, ale v další kapitole se píše: "Ježíš sám nekřtil, ale křtili jeho učedníci" (Jan 4.2).

Filemon 17: Pavel říká Filemonovi, aby přijal uprchlého otroka Onezima, "**jako by on byl mnou**" (doslova "jako já").

Lidští zástupci JHVH

V **Deuteronomiu 29** Mojžíš mluví jako Bůh v první osobě, jako "já"!

Mojžíš svolal celý Izrael a řekl jim: "Vedl jsem vás čtyřicet let po poušti. Nepili jste víno ani opojný nápoj, abyste mohli poznat, že já jsem Pán, váš Bůh. Dnes stojíte všichni před Pánem, svým Bohem" (Dt 29:2-6).

Cambridge Bible for Schools and Colleges o této pasáži říká: "**zde osobnost mluvčího splývá s osobností Božství.**"

S Jozuem se také jedná, jako by byl sám JHVH:

JHVH, tvůj Bůh, je ten, kdo půjde před tebou ... Jozue je ten, kdo půjde před tebou (Dt 31,3).

Jozue 24.1: "Jozue shromáždil všechny kmeny [a] předstoupili před Boha."

A král David je ovšem zástupcem JHVH:

Ezechiel 37:24: Můj služebník David bude nad nimi králem. A všichni budou mít jednoho pastýře.

Zacharjáš 14:9: JHVH bude králem nad celou zemí. V onen den bude jeden a jeho jméno bude jedno.

Kristologie Nového zákona

V Novém zákoně je Ježíš tak zcela ztotožněn se svým Bohem a Otcem jako jeho zástupcem, že autoři mohou používat "JHVH texty" ze SZ a bez problémů je vztahovat na Syna. Nikdy si nepředstavovali nějakou tajemnou "pluralitu osob" v rámci jediného Boha Izraele.

Proto Marek začíná své evangelium tím, že v Mk 1:3 aplikuje starozákonní texty včetně Izajáše 40:3 na Ježíše: "Připravte cestu Pánu, vyrovnejte mu stezky." Podobně Pavel používá Joela 2:32a v Řím 10:13: "Každý, kdo vyzývá jméno Pána, bude spasen." (Řím

¹ *The Language and Imagery of the Bible*, 1988, s. 181

10,13).

V Janově evangeliu 5,30 Ježíš říká: "Nemohu nic dělat sám od sebe. Jak slyším, tak soudím a můj soud je spravedlivý, protože nehledám svou vlastní vůli, ale vůli toho, který mě poslal."

IVP Bible Background Commentary o tomto verši říká: "Ježíš je tedy věrný šaliach neboli zástupce; židovský zákon učil, že **zástupce člověka je jako člověk sám** (opírá se o jeho plnou autoritu), a to **do té míry, do jaké ho zástupce věrně zastupuje.**"

Souhrn

Podle známého katolického badatele Raymonda Browna je "velká část ekvivalence mezi Otcem a Synem [u Jana] formulována jazykem, který vychází z židovského pojetí, že ten, kdo je poslán (šaliach), je zcela zástupcem toho, kdo ho posílá. Tuto myšlenku nyní obdivuhodně rozvinul P. Borgen. Poukazuje na rabínskou... právní zásadu..."[Zástupce] se považuje za vlastní osobu [svého pána]. **Protože Ježíš je zástupcem, který je Božím vlastním Synem**, prohlubuje Jan právní vztah zástupce a odesílatele na vztah podobnosti přirozenosti (**stále však ne ve filosofickém smyslu**).²

Brown zmínil norského vědce Pedera Borgena, který je odborníkem na toto téma. Borgen napsal:

Základním principem židovské instituce zastupování je, že **'zástupce je jako ten, kdo ho poslal'**. Tento vztah platil bez ohledu na to, kdo byl vysílajícím. Tak například 'zmocněnec vládce je jako sám vládce'. **Jednat se zástupcem bylo tedy totéž jako jednat se samotným vysílajícím:** '...Tehdy jim král řekl: "Nemluvili jste o mém služebníkovi, ale o mně."' (Sifre)

Výrok v **J 12:44** je velmi blízkou paralelou k výroku krále v citátu ze Sifru [starověká židovská rabínská studie]:

Jan: Kdo věří ve mne, nevěří ve mne, ale v toho, který mě poslal;

Sifre: Nemluvil jsi o mém služebníkovi, ale o mně.

Další výrok, který vyjadřuje stejnou myšlenku, že jednat se zástupcem je totéž jako jednat se samotným vysílajícím, se nachází ve všech čtyřech evangeliích (viz Mt 10:40; srov. Mt 18:5, Mk 9:37 a Lk 9:48).

Janovská verze se vyskytuje v 13:20:

'Kdo přijímá toho, koho já posílám, přijímá mne; kdo přijímá mne, přijímá toho, který mne poslal'.³

Carlos bude diskutovat online:
"Byl Ježíš zapojen do stvoření v Genesis?"
V neděli 20. března v 19:00 EST.
Viz kogmissions.com

Logos: Plán, pak osoba

Stanley Paher, Nevada

V Janově evangeliu 1:1 se píše: "Na počátku bylo slovo (řecky *logos*) a to slovo bylo u Boha a to slovo bylo Bůh." Definice *logos* v tomto verši byla dlouho předmětem sporů. Slovo má vždy nějaké prostředí, ve kterém přebývá. Žádný biblický verš nevisí ve vzduchu bez určujícího pozadí, "příběhu za textem". Spojení s "příběhem před textem" přináší ucelený obraz.

Učenci překládají *logos* jako řeč nebo psaní, kniha, vyprávění, věc nebo důvod, otázka, účel, výrok, rozhovor, evangelium, moudrost - celkem více než desítkou způsobů, asi 260krát v celém Novém zákoně. Jedinou výjimkou je výrok, v němž se *logos* ve Zjevení 19:13 vztahuje na Ježíše.

Logos je neoddělitelný od Boží osobnosti, stejně jako myšlenka od myslí, která ji myslí, nebo schéma tanečnického instruktora od tanečnicka. *Logos* je také podobný scénáři divadelní hry, který se vtělí do herce, jenž roli vyslovuje, jako to učinil Ježíš v poslušnosti dávnému, všezahrnujícímu ústnímu i písemnému Božím plánu na vykoupení člověka. V plnosti času (Gal 4:4). Ježíš se stal pozemským lidským mluvčím svého Otce (Jan 1,14). Pochopení selhává, pokud zaměňujeme tanec nebo herce s psaným scénářem nebo si představujeme, že Ježíš osobně žil před Genesis.

Logos je to, co bylo původně v Boží myslí. *Logos* z Janova evangelia 1:1 tedy vyjadřuje to nejvyšší, co je vznešené, dosažitelné a existující - totiž Boží velkou mysl, jeho tvůrčí plán, jeho Slovo/evangelium. *Logos* se tyčí vysoko nad všemi pozemskými věcmi a ztělesňuje duchovní záměr, moudrost, která byla původně objasněna stvořitelstvími činy v Genesis 1. *Logos* zajišťuje porozumění, které stojí za Božími mocnými

² *The Gospel According to John*, p. 632.

³ Peder Borgen, "God's Agent in the Fourth Gospel," in

Neusner, *Religions in Antiquity*, 1968, p. 138

činy.

Pokud by osoba Ježíš byla věčným *logem* z Janova evangelia 1:1-2, vyvstávají nepřekonatelné potíže. Jak uvádí Janovo evangelium Ježíšovými vlastními slovy, Ježíš nereflektoval svou vlastní vůli, ale vůli svého Otce (4:34), nemohl nic dělat sám od sebe (5:19), soudil *pouze* podle pokynů svého Otce (5:22) a neměl *žádnou* autoritu, která by vycházela z něj samotného (5:30; 8:28). Jeho činnost byla plně určena jeho Otcem (5:36), jeho učení nebylo jeho vlastní (7:16), byl menší než jeho Otec (14:28) a v celém Janově evangeliu byl Otcí podřízen asi ve dvaceti dalších ohledech.

V Hebreům 2:17 se píše, že Ježíš "byl v každém ohledu podobný svým bratrům a sestrám". Všichni jeho bratři a sestry byli příslušníky lidského rodu, jak je také uvedeno ve verši 18, kde je Ježíš popsán jako "pokoušený" nebo "zkoušený". Bůh však nemůže být pokoušen (Jakub 1:13). Hebreům 7:14 uvádí, že Ježíš je potomek Judy, syn Davidův, tedy člověk, stejně jako ve Skutcích 2:22, 1. Timoteovi 2:5 a v deseti dalších novozákonných případech. Jeho sebeoznačení v J 8:40 je důrazné: "**člověk**, který vám řekl pravdu". Ježíš tedy není v J 1:1-2 **osobním** věčným *logem*. Fundamentalisté tuto doktrínu do této pasáže nesprávně vnášejí. Neříká se tam: "Na počátku byl Syn".

Logos v různých souvislostech

Abychom našli význam slova *logos* v Jan 1:1-2, je nutné vzít v úvahu i jeho mimotextové souvislosti, jako jsou literární a společenské, jinak správné pochopení selže. Pro ověření užití v čase je nezbytný také historický vývoj. *Logos* byl v době, kdy Ježíš žil a Jan psal, známým literárním termínem a v J 1:1 evangelium používá *logos* bez vysvětlení. To je nejvýznamnější.

Logos zjevně není osoba; je to idea představující Boží mysl a velký věčný záměr vykoupit člověka, jeho plán vykoupení formulovaný před Genesis. Fundamentalisté vidí *logos* z Jan 1:1 jako samostatnou osobu, Ježíše, přímo spojenou se 14. veršem: "A slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi." V tomto verši je *logos* chápán jako osoba. Mylně se předpokládá, že jelikož Ježíš je to, čím se *logos* stal ve 14. verši, pak se 1. verš musí vztahovat na Ježíše. Nesmíme však Ježíše do verše 1 dosazovat zpětně.

Jan 1:5 používá podstatné jméno "světlo" jako neosobu, jako "to" (*auto*). Když Ježíš vydal svědectví o

světle (v. 7-8), stalo se ve verši 10 osobou (*auton*, on). Slovo "světlo" ve verši 5 se tedy stalo osobně člověkem Ježíšem ve verši 10.

Struktura podstatného jména "světlo" v J 1:5-10 je obdobou uspořádání *logos* v J 1:1, 14. "Světlo" rámuje Janův prolog (v. 1-18). Svítí ve tmě (v. 5) a osvěcuje každého člověka (v. 9). V následujícím 10. verši se světlo stává mužským rodem jednotného čísla, což uvádí Ježíšovu službu ve verších 11-13. Gramaticky prezentováno, Ježíš je světlo, které má původ v Božím *logu*, ale v J 1:1-2 jím ještě není.

Komentář k J 1:1 a *logu* je uveden v úvodu k 1. listu Jana. Tam v 1:1-2 autor pětkrát píše "co" (nebo "to, co") učedníci viděli. Bylo to co, nikoli kdo, který existoval u Boha (srov. Jan 1:1b). To, co bylo "u Boha" (*pros ton theon*), je "život" zmíněný v 1J 1:2a, který byl u (*pros*) Boha. Překládat tuto větu "tváří v tvář" s Bohem neodráží správně původní jazyk.

Logos v Janově evangeliu je také v souladu s biblickým modelem postupu od obecného ke konkrétnímu, jako například ve výroku: "Zákon a proroci byli až do Jana [Křtitele]; od Jana je hlásána radostná zvěst o Božím království" (Lukáš 16:16). Dlouholetá každoroční večeře Pesach předznamenává pravdu, že Ježíš je náš Pesach (1 Kor 5:7). Boží spravedlnost se vtělila do Ježíše jako naše spravedlnost (2 Kor 5:21). V listu Galat'ánům 3:25 je víra vnímána jako ztělesněná v Ježíši: "Nyní přišla víra".

V průběhu dějin se Boží vůle projevovala mnoha způsoby a od prvního století přináší svědectví o Synu (Heb 1:1-3). Mojžíš opatřil Tóru, ale nyní je povinností lidu smlouvy "**naslouchat jemu**", Ježíši (Mt 17:5). Podobně *logos* z Janova evangelia 1:1 odkazuje na velký Boží plán spásy, na jeho evangelium, které se ve 14. verši viditelně stalo osobou Ježíše Krista. Dále v Markovi 9:7 Bůh neříká: "To je můj milovaný *logos*", ale spíše "můj milovaný Syn".

Rouhání!

Lonnie Craig, Arkansas

Tuto otázku jsem v minulosti slyšel několikrát: Proč nikdy neslyšíte lidi používat jméno Hitlera nebo Stalina jako nadávku, ale jméno Ježíše slyšíte používat na stejné úrovni jako hnůj?

Nejsem v tom nevině, protože jsem v minulosti po-

užil svůj díl sprostých slov a čas od času to ze mě vypadne i dnes. Proto jsem každému církevnímu shromáždění, ke kterému jsem měl tu čest promluvit, řekl, aby mi odpustilo, pokud mi během některého z mých poselství uklouzne nějaké slovo (za tím je příběh; možná ho povím jindy). A ano, bohužel jsem použil Boží jméno a titul jako nadávku a udělal jsem totéž, co dnes dělají mnozí - jméno Ježíše Krista, jméno nade všechna jména, jsem postavil na stejnou úroveň jako (abych citoval evangelistu Raye Comforta) čtyřpísmenné sprosté slovo vyjadřující odpor.

Je obzvlášť zvláštní slyšet, jak to dělají ti, kdo v Boha nevěří. Jsou to ti, kteří říkají, že Bůh neexistuje, že Ježíš je podvodník a lhář a podobně, takže jestli existuje nějaká skupina lidí, o které byste si mysleli, že se nebude obtěžovat s používáním takových nadávek, pak jsou to ateisté (nebo přinejmenším vesničtí ateisté; mezi obyčejným ateistou a vesnickým ateistou je VELKÝ rozdíl). V zásadě se to neliší od používání nadávek typu Barbie a Ken, protože ani ty neexistují, že? Jistě, můžete si zajít do hračkárství nebo nakoupit na internetu některou z jejich panenek, ale Barbie ani Ken nejsou skuteční lidé. Přesto člověk, který tvrdí, že Barbie a Ken ani Bůh neexistují, nikdy nepoužije jméno Barbie a Kena jako nadávku, ale bez výčitek svědomí použije jako nadávku jméno nebo titul Boha. Nevím, jak vám, ale mně to přijde opravdu zvláštní. Ale hele, možná jsem jen hloupý, ne?

Nebo je ve hře něco jiného? Existuje nějaký důvod, proč i ti, kdo popírají Boží existenci, používají jeho jméno takovým způsobem? Myslím, že ano, a odpověď je mnohem jednodušší, než si možná myslíme. Je to proto, že rouhání funguje pouze tehdy, když věc, které se rouhá, má nějakou moc. Hitler a Stalin žádnou moc nemají, protože jsou mrtví. Barbie a Ken nemají žádnou moc, protože jsou to fiktivní panenky. Ježíš je živý, a proto má moc.

Musíme si uvědomit jednu důležitou premisu týkající se ducha doby: chce být nezávislý na Bohu a jeho zákonu. Chce zpochybňovat to, co řekl Bůh, zda to, co Bůh skutečně řekl, je dobré, nebo ne, a pak si chce vymýšlet vlastní pravidla a jako základ pro svá pravidla používat svou vlastní autoritu: "Bůh skutečně řekl: Nebudeš cizoložit? No, to je přece tak nespravedlivý a neférový zákon, ne? Vždyť láska je přece láska, ne? Takže jestli chceš nebo nechceš cizoložit,

je to v pořádku. Prostě dělej to, co chceš dělat TY. Jsi svým vlastním bohem, jsi svou vlastní autoritou a můžeš si sám diktovat, co je správné a co ne. Takže pokud se nechcete dopustit cizoložství, nebo pokud chcete říct, že je to "špatně", tak si poslužte. Nikdo ti v tom nebrání, jen ty sám."

Jedním ze způsobů, jak si hříšná mysl, která je Bohu nepřátelská (Řím 8,7), může vytvořit vlastní autonomii, vlastní autoritu nad sebou samou, je rouhání. Není to dokonalá analogie, ale hodně se podobá tomu, co jsem slyšel, že je účelem a původem "Pollackových vtipů". Pamatujete si na ně z doby, kdy jste vyrůstali? "Kolik Pollacků je potřeba na opravu sklepního okna? Čtyři - jeden na opravu okna a tři na vykopání díry, aby do ní mohli dát žebřík a vylézt nahoru ke sklepnímu oknu." A tak se stalo. Vzpomínám si, že jsem četl, že Pollackovy vtipy vznikly v Německu ve 30. letech 20. století jako způsob, jak přimět Němce, aby se smáli Polákům, protože když se dokážete smát určité skupině lidí a přimějete k tomu dostatek lidí, nakonec nebudete tak šokováni nebo pobouřeni, když přijdou úřady a vyhladí je. "Vždyť jsou to jen zvířata, ti hloupí Poláci! Slyšeli jste o tom Polákovi, který skončil poslední v závodě Indianapolis 500? Musel udělat sto zastávek v boxech, jen aby se zeptal na cestu! Jak jsou hloupí!"

Vidíte, jak to funguje? Vysmívejte se jim, ponižujte je, zesměšňujte je, dívejte se na ně jako na méně než lidi a pak jim můžete dělat, co chcete. Nikoho nezajímá, že lev sežere antilopu nebo že bota šlápne na mravence, že? Tak koho zajímá, co se stane s Židy, Poláky nebo jakoukoli jinou skupinou lidí, když je pošlou do gulagů a otráví? A co ti blázniví křesťané? To jsou určitě taky idioti, že jo, když se modlí k imaginárnímu jednorozci na nebi! Zavřeme je také jako zvířata, kterými jsou!

Pokud tedy používáte Boží jméno nebo titul jako nadávku, pokud používáte Ježíšovo jméno jako náhražku fekálií, děláte totéž, co dělali ti, kdo zesměšňovali a uráželi skupiny lidí. Berete si nejvážnější bytost ve vesmíru a syna nejvážnější bytosti ve vesmíru, se kterými si vůbec není radno zahrávat (viz Žalm 2), a děláte si z nich legraci, a to navíc opravdu zlou. Pokud z nich děláte vtipy, no, nemusíte je brát vážně. "Opravdu Bůh řekl: 'Nevraždi'? Kdo je ten Bůh, ta imaginární bytost, aby MI říkal, co mám dělat? Ten tvůj

'Bůh' je přece vtip, ne?"

Rouhání je v podstatě mocenská hra, snaha udělat z Boha spíše diváka než vládce. Udělejte to a můžete přimět Boha, aby udělal, co si přejete, a můžete přimět jeho následovníky, aby udělali, co si přejete.

Proto neslyšíte, že by se lidé rouhali Hitlerovu jménu. Hitler je mrtvý. Hitler tady a teď nemůže nic udělat. Lidé nemohou udělat nic, čím by vyjádřili svou nadvládu nad Hitlerem, protože nad Hitlerem už nadvládu mají! Živí jsou na tom koneckonců lépe než mrtví (jak kdysi řekl Učitel: Živý pes je lepší než mrtvý lev, Kaz 9:4) a mrtví nemají vůbec žádnou moc (ne, nemusíte se obávat zombie apokalypsy; mrtví jsou mrtví a mimo Boží zatroubení se nevrátí).

Ale náš Bůh je živý a jeho Syn také. Mohu navrhnout, abychom jeho svatost nebo charakter nebrali jako vtip? Mohu navrhnout, že jsme sice povoláni žít radostně a být šťastní, ale že jsme povoláni dělat tyto věci v mezích Boží svatosti. Pokud se ke jménu či titulu Boha nebo ke jménu či titulu jeho Syna nechováme s patřičnou úctou a vážností, kterou si zaslouží, vystavujeme se riziku rouhání.

Ne v Božím jménu

Barbara Buzzard

Lonnieho vynikající článek mě nutí napsat také. Všudypřítomné "OMG"⁴ je slyšet všude a od všech národů. To není nic překvapivého. Překvapivé je, že ho říkají i křesťané! Vždycky jsem v pokušení se zeptat: "To je ten jediný Bůh vesmíru, o kterém mluvíte?" Nebo: "Je to ten Bůh, kterého máme uctívat?". Nějak se nám nedaří propojit Jediného Boha, o němž vyznáváme, že ho uctíváme, s tím, co vychází z našich úst. Opakem úcty je znesvěcení. Nehanobíme Boží jméno tím, že ho používáme lehkovážně a bezmyšlenkovitě? Rozdíl mezi používáním slov "OMG" a "Posvěť se jméno tvé" nemůže být jasnější.

"Tvé jméno" zahrnuje vše, co se týká Božího charakteru, co znamená, kým je. Není to jen odkaz na vlastní jméno Boží.

To nelze obejít tím, že se budete vymlouvat, že jste neřekli "Ó, Jehovo" nebo "Ó, Jahve". Zastavte se a zeptejte se sami sebe, zda říkáte "OMG". Pokud ano - PŘESTAŇTE! Jelikož to považuji za urážlivé,

nedokážu si ani představit, jak moc to uráží Boha. Úcta k Bohu (a tedy i k jeho jménu) by měla být výraznou charakteristikou křesťana.

Slyšet "OMG" je naprosto předvídatelné. Lidé to říkají, když jsou překvapeni, když se bojí, když jsou potěšeni, když se setkají s tragédií nebo s triumfem. Říkají ho ohledně hamburgerů, malebných zázraků, vývoje událostí i hloupostí. Říkají to neformálně, oficiálně a v každém mezidobí, při neúspěchu i při úspěchu. (Říkají to i ateisté? To si pište!) Jsme tak otupělí, že nás nenapadají jiná slova? Jsme tak neúspěšní v sebevyjádření, že dokážeme jen kopírovat to, co denně milionkrát řeknou nemyslicí lidé? Je náš slovník tak ochuzený, že nemáme jiná slova?

Měli bychom svým dětem pomáhat vyrovnat se s myšlenkami, událostmi a životními překvapeními inteligentnějším přístupem, než je ten "OMG". Učit děti úctě k jejich Stvořiteli je jedním z nejmoudřejších kroků, které můžeme podniknout.

Bonusový bod: budete znít mnohem inteligentněji, když nebudete říkat "OMG".

Matouš 28:19

"Jděte a získávejte učedníky ze všech národů, křtíte je ve jméno Otce i Syna i svatého ducha."

Takto zní Matouš 28,19 ve všech existujících rukopisech. Tento text je tak dobře ověřený, že Bruce Metzger ve svém komentáři k řeckému textu ani neuvádí, že by vykazoval známky poškození. Přesto někteří toto čtení stále popírají. "Pro jejich tvrzení neexistuje žádná opora v rukopisech" (NET Bible).

Tyndale New Testament Commentary shrnuje tyto otázky:

Často se tvrdí, že slova ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého nejsou *ipsissima verba* [přesná slova] Ježíše, ale... pozdější liturgický dodatek... Na druhou stranu **se tato slova nacházejí ve všech dochovaných rukopisech...** Je možné, že pravým vysvětlením... je, že slova z 28:19 **nebyla původně naším Pánem míněna jako křestní formule. Nedával pokyny, jaká slova se mají při křtu používat, ale... naznačoval, že pokřtěný člověk přechází křtem do vlastnictví Otce, Syna a Ducha svatého.** Existují dobré důkazy, že řec-

⁴ "Oh my God"

ký idiom *eis to onoma* ("do jména", nikoli "ve jménu") mohl vyjadřovat tento význam.⁵

Everett Ferguson souhlasí: "V Matoušově evangeliu může být také spíše popisný než formulační. Pokud Matouš 28:19 není formulí, pak to není v nutném rozporu s popisem 've jménu Pána' ve Skutcích a v Pavlovi".⁶

Učenci, kteří tvrdí, že nemáme původní čtení Matouše 28:19, často citují Eusebia (zemř. 340 n. l.). Eusebius někdy cituje tuto pasáž takto: "Jděte a získávejte učedníky ze všech národů v mém jménu."⁷ Faktem však je, že i Eusebius někdy citoval tento verš jako "Jděte a uče všechny národy, křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého".⁸ Citoval ji v dlouhé i krátké formě. A Eusebius běžně zkracoval pasáže, když citoval Písmo.

Jak píše Everett Ferguson, "Eusebiova metoda citování Písma (vynechání vět, které považoval za nepodstatné, a smíchání vět z jiných pasáží, které považoval za relevantní) zbavuje argument pro kratší text jakékoli platnosti."⁹

Stávající podoba verše ve všech rukopisech nepopisuje trinitární učení. Rozhodně neříká: "Bůh Otec, Bůh Syn a Bůh Duch svatý, a tyto tři osoby jsou jeden Bůh." V žádném případě se nejedná o trinitární důkazní text.

Pokud je Matouš 28:19 nejlepším příkladem Trojice v Novém zákoně, můžeme s jistotou souhlasit s trinitářskými učenci, kteří přiznávají, že "neexistuje ani jeden důkazní text, pokud důkazním textem myslíme verš nebo pasáž, která 'jasně' říká, že existuje jeden Bůh, který existuje ve třech osobách".¹⁰ A "Žádný zodpovědný znalec Nového zákona by netvrdil, že učení o Trojici učil Ježíš, že ho hlásali první křesťané nebo že ho vědomě zastával kterýkoli autor Nového zákona."¹¹

Jinými slovy, **Matouš 28,19 není ani trinitární, ani formule!**

Duch, mysl, slovo a regenerace

Paralela mezi slovy "srdce" a "duch" v hebrejské Bibli silně poukazuje na to, že duch je samotné Boží já, které působí v našich srdcích, srdce křesťana je sídlem Boží tvůrčí činnosti - Jeho ducha (2 Kor 1:21-22). O kolik osobnější je myšlenka, že Bůh s námi sdílí samotné své srdce, a nikoli pouze svou moc. To druhé zní bez bližšího určení chladně a neosobně a nepřináší nic z vřelosti a intimity, kterou vyjadřuje "srdce". Bůh Izraele vložil své srdce do chrámu (1 Král 9:3). O plány svého srdce se dělí s každým pokolením (Ž 33:11). Duch a mysl jsou také velmi zajímavě zaměněny, což nám opět říká, že Bůh nám předává střed svého bytí. Když se Pavel podíval nad Božím plánem, citoval Izajáše 40:13: "Kdo řídil Pánova ducha, nebo jak jej informoval jeho rádce?" Pavel s radostí citoval verš tak, jak jej přeložila LXX. Duch byl přeložen jako "mysl" (viz Řím 11:34; 1 Kor 2:16). Ztotožnění ducha a mysli najdeme také v Pavlově osvětlující diskusi o duchu v 1 Kor 2:6-16, kde se zaměřuje duch a moudrost a pasáž vrcholí Pavlovou radostí nad tím, že křesťan vlastní "Kristovu mysl" (1 Kor 2:16).

Duch a mysl spolu opět úzce souvisí, když Izajáš mluví o nadcházející době, kdy "ti, kdo se mýlili v myslí [doslova v duchu], poznají pravdu a ti, kdo kritizovali, přijmou poučení" (Iz 29:24). Absence "svatého ducha" vedla k nepochopení. Obdrží skutečně nové srdce a nového ducha, což dramaticky ovlivní jejich schopnost uvažovat a chápat pravdu. To, že Jan dává přednost "duchu pravdy" jako označení svatého ducha/poradce, nám připomíná, že pravda je základní charakteristikou svatého ducha, který je myslí, srdcem a charakterem Boha jako jeho operativní přítomnost u věřících.

"Slovo" je důvěrně spjato s duchem. Stejně jako dech přenáší slyšitelný hlas, tak slova přenášejí ducha a myšlení Boha. "Komu jsi pronášel slova a čím duch byl skrze tebe vyjádřen?" ptá se Job (26:4). Slova jsou slyšitelnou formou ducha, který je inspiruje. Podobně v Příslovích 1:23 Moudrost prohlašuje: "Vylévám na

⁵ Tyndale *New Testament Commentaries*, I, s. 275.

⁶ Everett Ferguson, *Baptism in the Early Church*, 2009, s. 136.

⁷ Eusebius of Caesarea, *Oration of Emperor Constantine*, 16, 8; *Church History*, 5, 2.

⁸ Eusebius of Caesarea, *Letter on the Council of Nicea*, 3;

Against Marcellus, 1; *Ecclesiastical Theology*, 3; *Theophania*, 4

⁹ Everett Ferguson, *Baptism in the Early Church*, 2009, s. 134.

¹⁰ Ryrie, *Basic Theology*, s. 89.

¹¹ Hanson, *The Image of the Invisible God*, s. 87.

tebe svého ducha, dávám ti poznat svá slova". Slova jsou slovy ducha a připomínají Ježíšův úderný výrok, že "slova, která k vám mluvím, jsou duch a život" (Jan 6:63). Vskutku to byla nesrovnatelná míra ducha v Ježíši, který mu umožnil jedinečně "mluvit Boží slova" (Jan 3:34; srov. 2 Sam 23:2). V Bibli tedy máme sbírku "ducha-slov": ukazatele samotného života a myšlenkových pochodů samotného Boha, který nám předává svou podstatu. Veškeré Písmo, psaná slova, je "inspirováno" Bohem (2 Tim 3:16).

Tato základní biblická terminologie není nikde tak kriticky důležitá jako v definici regenerace, učení o křesťanském znovuzrození. Právě zde biblické slovníky často opomíjejí zakořenit životně důležitá fakta o znovuzrození v Ježíšově učení, od něhož toto ústřední učení pochází. Podobnoství o rozsévání je v Matoušově, Markově a Lukášově evangeliu věnován nesmírný prostor a pozornost a Marek uvádí Ježíšův výrok, že toto podobnoství je základem všech podobnoství (Mk 4:13). Je to také nejdůležitější pasáž pro pochopení procesu regenerace. Duch není v podobnoství zmíněn, ale působení ducha je naznačeno ve "slově", které musí zakořenit v lidském srdci, podobně jako semeno klíčí v půdě.

V biblickém světě je duch Božím životem předávaným "slovem".¹² Slovo je nositelem ducha a v Ježíšově podobnoství o obnově je výslovně řečeno, že slovo je "slovem o království" (Mt 13:19). Žádné jiné slovo to nedokáže. Duch jako Boží charakter a mysl je zasažen do lidského srdce a chápání, když vnímavé myslí pochopí spásné evangelium o Království.

Přehlédnout tento bod znamená prakticky přehlédnout záměr celého Nového zákona. Lze dlouze diskutovat (jak to dělají biblické slovníky) o Petrově učení, že je to "semeno" evangelia, které způsobuje znovuzrození věřícího (1 Pet 1:23-25). Lze hovořit o Janově vyprávění o Ježíšově rozhovoru s Nikodémem, v němž je činitelem znovuzrození duch. Lze odkázat na Jakubovu diskusi o znovuzrození skrze "slovo pravdy" (Jak 1:18) a na Janovu narážku na vitální "Boží semeno" jako nepostradatelný faktor nového života (1 Jan 3:9).

Pokud však v diskusi pomineme evangelium, jak je učil Ježíš, na němž apoštolové závisí, dosáhneme jen

malého pokroku v porozumění. Právě tak tomu však je v mnoha případech současného učení o regeneraci: "Semeno-slovo Království" (Mt 13:19; Lk 8:11) poskytuje iniciační jiskru života, na níž závisí nové stvoření. Není divu, že Ježíš poznamenal, že "když někdo slyší Boží slovo [evangelium o Království, Mt 13:19], přichází Ďábel a vytrhává to, co **bylo zaseto** do jeho srdce, takže tomu nemůže uvěřit a být spasen" (Lk 8:12). Když Ježíš přednášel toto úžasné učení, obvykle zvyšoval hlas, aby to co nejvíce zdůraznil (Lk 8:8).

Podle Ježíšovy osvětující inteligentní zprávy zřejmě došlo k dramatické krádeži životně důležitého semene obnovy, které poskytuje evangelium Království, jak je hlásal Ježíš. O této ztrátě svědčí biblické slovníky a "teologie" NZ, jakkoli jsou v mnoha ohledech cenné. Neříkají nám, že bez inteligentního přijetí evangelia o Božím království nedochází k zasetí božského semene a předání ducha nového života. Když dojde k této tragédii, je potenciálnímu konvertitovi odepřeno samo Boží já, Jeho duch. Jak dobře říká E. F. Scott:

"Slovo v Bibli je něco skutečného a aktivního... je nástrojem živé síly. Prostřednictvím svého slova Bůh sděluje určitou část sebe sama. Jeho energie přechází do hmoty, která byla dříve mrtvá, nebo do lidských duší, které jsou pak probuzeny k novějším a vyšším činnostem. Podobnou vlastnost připisuje Jan Ježíšovým slovům."¹³

Pro Ježíše je klíčovou otázkou naše vnímavost či nevnímavost vůči "slovu Království" přinášejícímu život, spásnému poselství (Mt 13:19; Mk 1:14-15). Na ničem jiném nakonec nezáleží.

Komentáře

- "Moc děkuji za zaslání *Focus on the Kingdom*. Ujišťuji vás, že jsem je dostával a četl. V Tanzanii se nám daří dobře." – *Tanzanie*

- "Právě jsem dočetl vaše poslední vydání *Focus on the Kingdom*. Vždy je dobré slyšet pravdy o Království a pravé víře, kterou je evangelium (Dobrá zpráva) v naší době, která se modlitbou brzy změní v uskutečnění. Barbařin článek 'Odhalení' dodal další světlo. Věděl jsem, že soudit znamená něco jiného, než co dnes většina učí, ale Barbara to vyjádřila mnohem

¹² Srv. Ž. 33:6; 51:11; 104:30; 139:7; 2 Sam. 23:2; Přisl. 1:23

¹³ "Word," *Dictionary of Christ and the Gospels*, 1917, Vol. 2, p. 838.

lépe. A vyzdvihuje prvek, který je velmi důležitý, aby se posuzování provádělo se správným motivem, tedy rozlišováním, a ne odsuzováním. Pak její úvodní citát: "V této zemi je nyní možné vykonávat předpokládanou práci protestantského sboru bez jakéhokoli odkazu na Bibli. Fíha, kam se to všechno podělo. Ne že by mě to překvapilo, protože důkazy jsou všude. Že to otevřeně přiznávají, je výmluvné, zřejmě musí vědět, že se jim podařilo lidi tak úspěšně zaslepit, že si lidé neuvědomují, co bylo právě řečeno. Nebo je jim to prostě jedno. 'Jsem spasen, víte, tak jaký je v tom rozdíl,' zdá se, že je to jejich postoj. Milosrdenství, od sola Scriptura k NE Scriptura, úplný obrat. Správně řekl Ježíš v Lukáši 18,8: 'Až přijde Syn člověka, najde na zemi víru?'. – *Kanada*

- "Byl(a) jsem svědkem Jehovovým 40 let a vždy jsem měl pochybnosti. Nyní jsem úplně mimo a hledám něco, co dává smysl a je založeno na Bibli. Myším, že jsem to našel(a). Špatná je vysoká kontrola svědků. Svým dvěma staršími dětem jsem se 15 let vyhýbal(a), protože jsem si myslel(a), že je to správná cesta, jak se Jehovovi zavděčit. Budu se nadále řídit vašim učením a budu jako Berejec. Nechci se znovu nechat odstrčit". - *Kanada*

- "Při čtení časopisu se stále učím. Jednoho dne přijde větší sláva. To je naděje věřících." - *New Jersey*

- "Píši vám, abych dostával váš zpravodaj. Jsem unitářské víry, monoteistické víry Pána Ježíše (Marek 12:29). Jsem ve vězení a při snaze být svědkem nebo šířit pravou biblickou víru je to bez velkého množství materiálu těžké. Věřím, že katolické učení o Trojici je falešné náboženství, které porušuje veškeré zdravé učení Písma, život a učení Krista a svatost Věčného Boha." - *Severní Karolína*

Pavel a podobenství o rozsévači

"V Kol 1:6 Pavel mluví o tom, že slovo evangelia nese ovoce a roste... ode dne, kdy jste ho uslyšeli. Tato frazeologie připomíná Ježíšovo podobenství o rozsévači, zejména proto, že podobenství je v evangeliích vykládáno ve smyslu 'slova' [o Království], které je 'slyšeno' a 'přináší ovoce'... Další možné ozvěny podobenství jsou v 1 Tes 1:6 a 2:13. V 1 Tes 1:6 a 2:13 se objevují slova, která jsou 'slyšena' a 'přinášejí ovoce'. Pavel v 1:6 mluví o Tesalonických jako o 'napodobitelích nás a Pána, neboť jste navzdory pronásledování přijali slovo s radostí inspirovanou Duchem svatým' a v 2:13 o tom, že přijali 'slyšené slovo' (doslova 'slovo slyšení') jako slovo Boží. Pozoruhodná je **podobnost s podobenstvím o rozsévači, jak je vykládáno v evangeliích**. Nacházíme v ní společné rysy:

- téma "slova", tedy Božího slova [Království], které působí v lidech,

- důraz na "slyšení" (srov. Řím 10:14, 17),

- myšlenka "přijetí" slova a

- spojení slyšení s "radostí" a "soužením", přičemž stejná řecká slova jsou použita v 1. listu Tesalonickým a u synoptiků.

Paralely jsou takové, že je přinejmenším možné, že Pavel opakuje podobenství o rozsévači v Kol a 1. Tes a je možné, že Pavlův obecný důraz na spásné slovo evangelia je spojen s tímto podobenstvím." (David Wenham, *Paul: Follower of Jesus or Founder of Christianity?* s. 86-87).